

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਉਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਸਾਲਾ ਵੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।

13 ਅਕਤੂਬਰ 1981 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਜੈਨ ਕਾਨਫਰੰਸ ਯੂ. ਐਨ. ਓ. ਪਲਾਜਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਤੀਸਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਅਚਾਰੀਆ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਨੇਤਾ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੂ. ਐਨ. ਓ. ਵਿਖੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਨਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਆਪ ਨੇ ਅਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਹੈਡ ਕੁਆਟਰ ਨਿਉ ਜਰਸੀ ਵਿਖੇ ਸਿਧਾਢਲ ਨਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਅੰਗ-ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਹੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਜੈਨ ਸਾਧੂ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿਤ ਘੁਮਦੇ ਚੁਣ।

ਅਜ ਸੰਸਾਰ ਦੇ 10 ਲੱਖ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜੈਨੀ ਆਪ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਧਰਮ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਅਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤੇ ਜੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਸੋਹਰਾ ਇਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਡ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ। ਆਪ ਮਾਨ ਅਪਮਾਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਖੁਸ਼-ਤਬੀਅਤ ਸੰਤ ਹਨ। ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੇ ਮਸ਼ੀਹਾ ਹਨ। ਜਾਤ ਪਾਤ, ਫੁਆਫੂਤ, ਦਹੇਜ, ਗਊ ਹਤਿਆ ਵਿਰੁਧ ਪ੍ਰਥਾ ਲਈ ਆਪ ਨੇ ਬੜੇ ਬੜੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਪ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਚਾਰੀਆ ਹੋਮ ਚੰਦਰ ਹਨ। ਅਚਾਰੀਆ ਹੋਮਚੰਦਰ ਨੇ ਅਪਣਾ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਵਰਤ ਕੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਨੂੰ 18 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲਾਇਆ ਸੀ। ਲੇਖਕਾਂ ਪ੍ਰਤਿ ਮਹਾਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਸਾਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਗਲੀ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪ ਦਾ ਬਚਪਨ ਬੀਤਿਆ। ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਪਿਆਰ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਸ੍ਰੀ ਰੂਪ ਚੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਘਰ ਹੈ।

ਆਪ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਸਾਡੇ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਵਿਮੋਚਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਆਪ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜੈਨ ਭਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਆਪਦੇ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਸੁਭਾਗ ਮੁਨੀ ਜੀ, ਸ੍ਰੀ ਅਮਰੰਦਰ ਮੁਨੀ, ਸ੍ਰੀ ਧਰਮ ਕੀਰਤੀ ਜੀ, ਸ੍ਰੀ ਕਸਤੂਰ ਮੁਨੀ ਜੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਿਨੇਸ਼ ਮੁਨੀ ਜੀ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਨਾਲ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਸਾਧੂ ਪੁਰਾਤਨ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਆਪ ਦੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਕਈ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਜੈਨ ਯਤੀ ਆਪ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਜੈਨ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਸ਼ਰਮ, ਮੰਦਰ, ਦਾਦਾਵਾੜੀਆਂ ਆਪ ਦੀ ਪੱਰਣਾ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਆਪ ਅਤੇ ਆਪ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਜੈਨ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਤਿ ਖਾਸ ਉਪਕਾਰ ਹੈ। ਰਾਜੀਵ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਪੈਣ ਖਾਤਰ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਨਵ ਤੇਰਾਪੰਥ ਦੇ ਕੁਝ ਮਸ਼ਹੂਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਾਧੂ ਸਾਧਵੀ

ਸੰਘ ਪ੍ਰਮੁਖ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦਨ ਮਲ ਜੀ

ਆਪ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁਖ ਜਾਨਕਾਰ ਜੈਨ ਸੰਤ ਹਨ। ਆਪ ਮਹਾਨ ਕਵਿ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਧਰਮ-ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹਨ। ਜੈਨ ਧਰਮ ਵਿਚ ਦੋ ਹੀ ਚੰਦਨ ਮੁਨੀ ਹਨ ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਵਾਸੀ ਅਤੇ ਇਕ ਨਵ ਤੇਰਾਪੰਥ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁਖ। ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਚੰਗੇ ਕਵਿ ਹਨ।

ਅਜ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 58 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 9 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਬੜੇ ਭਰਾ ਸ੍ਰੀ ਧਨਰਾਜ ਅਤੇ ਭੈਣ ਦੀਪਾ ਜੀ ਨਾਲ ਅਚਾਰੀਆ ਕਾਲੂ ਗਣੀ ਕੋਲ ਸਾਧੂ ਬਣੇ। ਆਪ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਕੇਵਲ ਚੰਦ (ਬਾਲਕ ਵਿਚ ਮੁਨੀ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਅਜ ਸਵੇਤੰਬਰ ਤੇਰਾਪੰਥ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪ ਦਾ ਨਾਂ ਪ੍ਰਮੁਖ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਜੈਨ ਬਨਾਏ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਅਚਾਰੀਆ ਸ੍ਰੀ ਤੁਲਸੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਕ ਮਤਭੇਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਲਗ ਹੋ ਗਏ।

ਆਪ ਨੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਹਿੰਦੀ, ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ, ਗੁਜਰਾਤੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਜ ਤਕ 21 ਛਪ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਆਪ ਅਜ ਕਲ ਨਵ ਤੇਰਾ ਪੰਥ ਦੇ ਸੰਘ ਪ੍ਰਮੁਖ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਅਚਾਰੀਆ ਵਰਗਾ ਦਰਜਾ ਹੈ। ਆਪ ਮਹਾਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਜਾਨਕਾਰ ਸੰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਜੈਨ ਏਕਤਾ ਲਈ ਜੈਨ ਸੰਗਮ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਤਾਸਵੀ ਸ੍ਰੀ ਧਨ ਰਾਜ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦਨ ਮਲ ਦੇ ਸਕੇ ਭਰਾ ਹਨ। ਆਪ 60 ਸਾਲ ਸਾਧੂ ਪੁਣੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਵੀ ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨਵੇਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜ-ਸੁਧਾਰਕ ਹਨ। ਆਪ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ 22 ਪੁਸਤਕਾਂ ਛਪ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਆਪ ਅਚਾਰੀਆ ਸ੍ਰੀ ਤੁਲਸੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਰੂਪ ਚੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਆਪ ਨਵ ਤੇਰਾਪੰਥ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰ: 1996 ਭਾਦੋਂ ਸ਼ੁਕਲਾ 9 ਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਹਿਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਸੰ: 2009 ਕੱਤਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ 9 ਨੂੰ ਆਪ ਤੇਰਾਪੰਥੀ ਸਾਧੂ ਬਣੇ। ਆਪ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਤੋਂ ਛੱਟ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਛੱਟ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਦੀਆਂ 14 ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਿੰਦੀ, ਬੰਗਲਾ, ਕੰਨੜ ਆਦਿ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਛਪ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਚੋਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਆਪ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੈਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਬੀ. ਬੀ. ਸੀ. ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਆਪ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ।

ਹੋਰ ਸੰਤਾਂ ਵਿਚ ਮੁਨੀ ਬ੍ਰਮਰ ਮਲ, ਮੁਨੀ ਸੋਹਨ ਲਾਲ, ਮੁਨੀ ਮਨਕ ਕੁਮਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੁਨੀ, ਮੁਨੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਕੁਮਾਰ, ਮੁਨੀ ਵੀਰ ਵਿਜੈ ਦੇ ਨਾਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਸਾਧੂ ਚੰਗੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹਨ।

—

ਨਵ ਤੇਰਾਪੰਥ ਦਾ ਸਾਧਵੀ ਫਿਰਕਾ

ਨਵ ਤੇਰਾ ਪੰਥ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਧਵੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਸਾਧਵੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨਕਾਰੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਸੰਘ ਪ੍ਰਮੁੱਖਾ ਪ੍ਰਵਰਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੰਦੁਲਾ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ

ਆਪ ਜੈਨ ਸਮਾਜ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸਾਧਵੀ ਹਨ। ਤੇਰਾਪੰਥ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਧਵੀ ਕਣਕ ਪ੍ਰਭਾ ਦੀ ਭੈਣ ਹਨ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਲਾਡਨੂ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰਿਕ ਸੁਖਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦਾ ਸਾਧਵੀ ਮਾਰਗ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਬਹੁਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਮਹਾਨ ਲੇਖਿਕਾ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਚਾਰੀਆ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਲਸੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤਕ ਗਏ। ਆਪ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ 7 ਪੁਸਤਕਾਂ ਛਪ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ।

ਕੁਝ ਪ੍ਰਮੁਖ ਨਵ ਤੇਰਾ ਪੰਥ ਸਾਧਵੀਆਂ

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੰਜੂ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੰਜੂ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਨੇ 13 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਅਚਾਰੀਆ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਲਸੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਦੀਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਾਧਵੀ ਚਾਂਦ ਕੁਮਾਰੀ ਜੀ ਆਪ ਦੀ ਸਕੀ ਭੈਣ ਹਨ। ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਦੀਪਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਸਾਧਵੀ ਦੀਪਾ ਜੀ ਫੁਗਰਗੜ੍ਹ ਨਿਵਾਸੀ ਹਨ। ਪਤੀ ਦੇ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਆਪ 34 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਧਵੀ ਬਣੇ। ਆਪ ਨੇ ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੰਜੂ ਸ਼੍ਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ।

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸਮਤਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸਮਤਾ ਜੀ ਨਵੀਂ ਦੀਖਿਆ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਨਵ ਤੇਰਾਪੰਥ ਸਾਧਵੀ ਹਨ। ਆਪ ਹਨੁਮਾਨ ਗੜ੍ਹ ਨਿਵਾਸੀ ਹਨ।

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਹਨਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਹਨਾ ਜੀ ਤੇਰਾ ਪੰਥ ਦੇ ਯੁਵਾ ਅਚਾਰੀਆ ਦੇ ਚਾਰੇ ਦੀ ਲੜਕੀ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਦੀਪਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਤੱਤਵ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਕੀਰਤੀਮਾਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਜਤਨ ਕੁਮਾਰੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਸਾਧਵੀ ਜਤਨ ਕੁਮਾਰੀ ਚੂਰੂ ਨਿਵਾਸੀ ਹਨ। 12 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਸਾਧਵੀ ਜੀਵਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ।

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਮੰਗਲ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਮੰਗਲ ਜੀ, ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਜਤਨ ਕੁਮਾਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸਕੀ ਭੈਣ ਹਨ। ਆਪ ਦੇ ਭਰਾ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਲੇਖਕ ਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਸੂਰਾਨਾ 'ਸਰਸ'

ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 100 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ, ਲੇਖਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਈ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪ 25 ਸਾਲ ਤੋਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਾਧਵੀ ਭਾਵਨਾ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਸਾਧਵੀ ਭਾਵਨਾ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਵੀ ਦਾਸਰ ਨਿਵਾਸੀ ਹਨ। ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪ ਨਵ-ਤੇਰਾ ਪੰਥ ਸਾਧਵੀ ਬਣੇ ਹਨ।

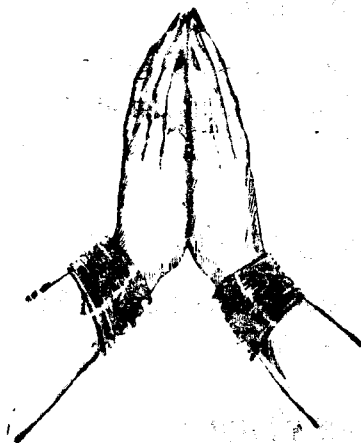
ਸਾਧਵੀ ਕਣਕ ਲਤਾ ਕਲਕੱਤਾ ਨਿਵਾਸੀ ਹਨ। ਸਾਧਵੀ ਉਸ਼ਾ ਕੁਮਾਰੀ ਸਾਂਡਵਾ ਨਿਵਾਸੀ ਹਨ। ਸਾਧਵੀ ਕੁਸਮ ਰੇਖਾ ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

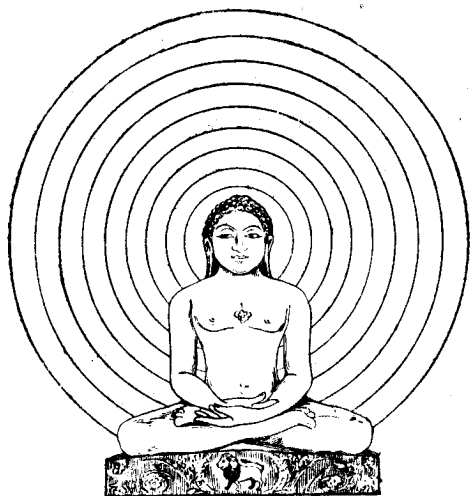
ਪ੍ਰਿਯਾ ਦਰਸ਼ਨਾ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਇੰਦਰਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਸਪੁਤਰੀ ਹਨ। ਆਪ ਬੀ.ਏ. ਪਾਸ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਧਨ ਰਾਜ ਜੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦਨ ਮਲ ਜੀ ਦੀ ਆਪ ਸਕੀ ਭਤੀਜੀ ਹਨ।

ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਿਮਾ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪਟੇਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ।

ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਧਵੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਭਾਸ਼ਨ ਕਾਰ ਹਨ, ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਕਵਿ ਹਨ। ਕਈ ਸਾਧਵੀਆਂ ਚਿਤਰਕਾਰ ਹਨ। ਕਈ ਸਾਧਵੀਆਂ ਸੂਖਮ ਲਿਪਿਕਾਰ ਹਨ।

(ਸਮੇਸ਼ਰਨ ਤੋਂ ਧਨਵਾਦ ਸਹਿਤ)

ਕੁਝ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਜੈਨ
ਉਪਾਸਕ, ਲੇਖਕ, ਕਵਿ, ਦਾਨੀ
ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ

ਕੁਝ ਪ੍ਰਸਿਧ ਪੰਜਾਬੀ ਜੈਨ ਲੇਖਕ

ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸਿਧ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੈਨ ਲੇਖਕਾਂ ਕਵੀਆਂ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ, ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕਾਂ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਸਾਰਕਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਾਂਗੇ।

ਭਾਵੇਂ ਯਤੀਆਂ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਸੁਤੰਤਰ ਸਾਹਿਤ ਰਚਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਜੀ ਦੁਗੜ ਨੇ ਅਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਮਧ ਏਸ਼ੀਆ ਔਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੈਨ ਧਰਮ' ਵਿਚ ਕੁਝ ਯਤੀਆਂ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪਸਤਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਗਿਣਾਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਯਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੀ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ, ਅਪਭ੍ਰੰਸ਼ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਲਿਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੜਗੱਡ ਦੇ ਮੁਨੀ ਮਾਲ ਯਤੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਰਸੇ (ਸਰਸਵਤੀ ਪੱਤਨ) ਵਿਖੇ 35 ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖੇ। ਆਪ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਿਕਰਮ ਸੰ: 17ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਦੀ ਹਨੁਮਾਨ ਗੱਡ ਦੀ ਗੱਦੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ।

ਯਤੀ ਮੇਘ ਨੇ ਫਗਵਾੜੇ ਵਿਖੇ ਸੰ: 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਮੇਘ ਵਿਨੋਦ, ਮੇਘ ਮਾਲਾ, ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਕਥਾ, ਦਾਨਸ਼ੀਲ ਤਪ ਭਾਵਨਾ, ਚੌਵੀਸੀ, ਪਿੰਗਲ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਮੇਘ ਵਿਲਾਸ, ਮੇਘ ਮਹੂਰਤ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖੇ। ਯਤੀਆਂ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਸਾਹਿਤ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਮੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਵੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਲਿਖੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਵਰਨਣ ਅਸੀਂ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਪੁਰਾਤਨ ਦਿਗੰਬਰ ਉਪਾਸਕਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਵੀ ਆ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਉਪਾਸਕ ਜੈਨ ਕਵਿ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਜਸ ਰਾਏ ਜੀ

ਆਪ ਕਸੂਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਆਪ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਪੰਡਤ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਦੁਗੜ ਆਪ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਰਚਨਾਵਾਂ (1) ਗੁਰੂ-ਗੁਣ ਰਤਨ ਮਾਲਾ (ਸੰ: 1864) (2) ਸ਼੍ਰੀ ਸੀਮੰਧਰ ਸਵਾਮੀ ਛੰਦ (1865) (3) ਦੇਵਾਧੀਦੇਵ ਰਚਨਾ (1865) (4) ਦੇਵ ਰਚਨਾ (1870)। ਕਵਿ ਦਾ ਅਪਣਾ ਗੁਰੂ ਮੁਨੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਗਰ ਮਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਸਵੇਤਾਂਬਰ ਫਿਰਕੇ ਵਿਚ ਰਮਾਇਣ ਵਾਂਗ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਅਤੇ ਪਵਿਤਰ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਅਜੇਹਾ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਜੈਨ ਕਵਿ ਹਰਜਸ ਰਾਏ ਦਾ ਕਮਾਲ ਸੀ। ਆਪ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਵਿਤਾ ਪਖੋਂ, ਭਾਸ਼ਾ ਪਖੋਂ, ਛੰਦ ਅਤੇ ਅਲੰਕਾਰ ਪਖੋਂ ਸੰਪੂਰਨ ਹਨ। ਇਹ ਆਪ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਾਸਤਰ ਗਿਆਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਾਲ ਜੀ ਨਾਹਰ

ਆਪ ਹੋਸ਼ਿਆਰ ਪੁਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਕਾਂਗੜੇ ਤੀਰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਾਂ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਕਾਂਗੜੇ ਤੀਰਥ ਦਾ ਇਤਹਾਸ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਕਿ ਮਾਲੇਰ ਕੋਟਲੇ ਦੇ ਲਾਲਾ ਮੀਰੀ ਮਲ ਜੈਨ ਵਲੋਂ ਛਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਛੋਟੀ ਜੇਹੀ ਪੁਸਤਕ ਆਪ ਦੀ ਵਿਦਵਾਨਤਾ ਨੂੰ ਜਾਹਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪੰ: ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਦੁਗੜ

ਆਪ ਸ਼੍ਰੀ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦੁਗੜ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਨੇ ਗੁਰੁਕੁਲ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲੇ ਵਾਲੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਵਿਆਕਰਨ, ਮੰਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਜੋਤਿਸ਼ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ। ਸਾਧੂ ਸਾਧਵੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ 33 ਗ੍ਰੰਥ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਆਪ ਦੇ ਕੁਝ ਸੁਤੰਤਰ ਲੇਖ ਪਤ੍ਰਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਛਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਜ ਕਲ ਆਪ ਜੈਨ ਮੰਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ 20 ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਛਪਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 2 ਭਾਗ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਆਪ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਗ੍ਰੰਥ 'ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਔਰ ਪੰਜਾਬ ਮੇਂ ਜੈਨ ਧਰਮ' ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਪ ਦੇ ਗਿਆਨ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਕਵਿ ਸ਼੍ਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੁਗੜ

ਕਵਿ ਸ਼੍ਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੁਗੜ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਆਪ ਅਚਾਰੀਆ ਵਿਜੈ ਨੰਦ ਦੇ ਪਰਮ ਭਗਤ ਸਨ। ਆਪ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ 25 ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੰ: 1927 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1957 ਤਕ ਦਾ ਹੈ।

ਜੈਨ ਕਵਿ ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਜੀ

ਆਪ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ। ਆਪ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਭਜਨ, ਬਾਰਹ ਮਾਸੇ ਲਿਖੇ ਹਨ ਪਰ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਆਪ ਅਚਾਰੀਆ ਵਿਜੈ ਨੰਦ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਨ। ਆਪ ਦਾ

ਇਕ ਚੋਲਾ ਜੀਵਨ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਮਾਲੇਰ ਕੋਟਲੇ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ । ਕਵਿ ਨੇ ਛੋਟੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ 172 ਰਚਨਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 12 ਮਾਸਾ (ਨੇਮ ਗਜ਼ਲ) ਭਕਤੀ ਕਲਪ ਦਰੁਮ, ਚੌਵੀਸੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ । ਆਪ ਨੇ ਅਚਾਰੀਆ ਵਿਜੈ ਨੰਦ ਦਾ ਇਤਹਾਸਕ ਚਾਰਿਤਰ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਆਪ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗ੍ਰੰਥ ਮਾਲੇਰ-ਕੋਟਲਾ ਨਿਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਲੇਖਕ ਤੇ ਕਵਿ ਡਾ: ਨਰੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਨੇ ਥੜੀ ਮੋਹਨਤ ਨਾਲ ਛਪਵਾਏ ਹਨ । ਮਾਲੇਰ ਕੋਟਲੇ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਦੇ ਭਜਨ ਯਾਦ ਹਨ । ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੈਨ ਮੁਨੀਆਂ ਨੇ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਦੇ ਭਜਨਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਆਪ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਰ ਪੂਜਾ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ।

ਡਾ: ਸ਼੍ਰੀ ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ ਜੀ ਜੈਨ

ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਇਕ ਸੰਪੰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ । ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਜੈਨ ਸਾਧੂ ਸਾਧਵੀਆਂ ਦੇ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਅਵਸਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ । ਐਮ. ਏ. ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਪੀ.-ਐਚ. ਡੀ. ਲਈ ਆਪ ਇੰਗਲੈਂਡ ਚਲੇ ਗਏ । ਉਥੇ ਆਪ ਦਾ ਜੀਵਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪ ਸ਼ੁਧ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਰਹੇ । ਅਪਣਾ ਖਾਣਾ ਆਪ ਬਨਾਉਣਾ, ਭਾਰਤੀ ਕਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ, ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਿ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤਿ ਕਰਤਵ ਦਾ ਆਪ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਿਆਨ ਰਿਹਾ ।

ਆਪ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਓਰੀਐਂਟਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ । ਆਪ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਲਾਹੌਰ ਜੈਨ ਹੱਥਲਿਖਤ ਭੰਡਾਰ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ । ਇਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਆਪ ਨੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ।

ਡਾ: ਐਲ. ਐਮ. ਜੋਸ਼ੀ

ਡਾ: ਜੋਸ਼ੀ ਦਾ ਜਨਮ ਜ਼ਿਲਾ ਗੌਰਖਪੁਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੋਇਆ । ਆਪ ਨੇ ਪਾਲੀ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਹਾਸ ਵਿਚ ਐਮ. ਏ. ਪਾਸ ਕੀਤੀ । ਫੇਰ ਆਪ ਨੇ ਬੁੱਧ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ । ਆਪ ਨੂੰ ਬੁੱਧ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਕਾਰਣ ਪੀ.-ਐਚ. ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਲ ਹੋਈ । ਆਪ ਨੇ ਅਮੈਰਿਕਾ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ।

1970 ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਪ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਭਵਨ ਦੇ ਰੀਡਰ ਵਜੋਂ ਨਿਉਕਤ ਹੋਏ। ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰਮਣ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਵਿਚ ਡੂੰਘੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ। ਆਪਨੇ ਜੈਨ ਚੇਅਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿਚ ਤਨ, ਮਨ ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਤਾ। ਆਪ ਧਰਮ ਸਿਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਣੇ। ਆਪ ਬੁੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਵਜੋਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। 25ਵੀਂ ਮਹਾਵੀਰ ਨਿਰਵਾਨ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਆਪ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰ ਸਨ।

1984 ਨੂੰ ਆਪ ਦਾ ਸਵਰਗਵਾਸ ਦਿਲੀ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਉੱਤਰਾਧਿਐਨ ਸੂਤਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਆਪ ਵਲੋਂ ਮਿਲੀ। ਆਪ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਵ ਮੁਨੀ ਨੂੰ ਜੈਨ ਧਰਮ ਤੇ ਪੀ.-ਐਚ. ਡੀ. ਕਰਵਾਈ। ਆਪ ਦੇ ਕਈ ਲੇਖ ਜੈਨ ਕਲਾ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਛਪੇ ਹਨ।

ਡਾ: ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਵ ਮੁਨੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਮਲੌਟ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫਿਲਾਸਫੀ ਵਿਚ ਐਮ. ਏ. ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸੁਖ ਆਪ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਨਾ ਰੋਕ ਸਕੇ। 29 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਅਪਣੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਛੱਡ ਕੇ ਜੈਨ ਸਾਧੂ ਦੀਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਦੇ ਗੁਰੂ ਸ਼੍ਰੀ ਗਿਆਨ ਮੁਨੀ ਜੀ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਅਪਣੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ।

ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿਖਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਐਲ. ਐਮ. ਜੋਸ਼ੀ ਕੋਲੋਂ ਮੁਕਤੀ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਪੀ.-ਐਚ. ਡੀ. ਕੀਤੀ। ਆਪ ਪਹਿਲੇ ਪੀ.-ਐਚ. ਡੀ. ਸੰਤ ਹਨ।

ਅਜ ਕਲ ਆਪ ਸ਼੍ਰਮਣ ਸੰਘ ਦੇ 5 ਪ੍ਰਮੁਖ ਸਾਧੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹਨ। ਆਪ ਗਿਆਨ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਦਗੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਹਨ।

ਡਾ: ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ. ਭੱਟ

ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਨਕਾਰ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਪੀ.-ਐਚ. ਡੀ. ਪੱਛਮ ਜਰਮਨੀ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾਕਟਰ ਕਲਾਸ ਬਰੂਣ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਪੁਰਾਤਨ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਫੀ ਮਾਹਰ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਜਰਮਨ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ

ਸ਼ੌਧ ਲਿਖੇ ਹਨ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਪਤਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਛਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਜੈਨ ਚੇਅਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁਖੀ ਹਨ। ਆਪ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਵਤੀ ਜੈਨ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲਿਆ। ਆਪ ਮਹਾਨ ਸ਼ੌਧ ਕਰਤਾ ਤੇ ਮੋਹਨਤੀ ਹਨ। ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਆਪ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਤਿਲਕ ਧਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ

ਸ਼੍ਰੀ ਤਿਲਕ ਧਰ ਜੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਮਾਸਿਕ ਹਿੰਦੀ ਆਤਮ ਰਸ਼ਮੀ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹਨ। ਆਪ ਸ਼੍ਰੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰ: 1977 ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸ਼ਹਿਰ ਭੇਰਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀ ਰਾਮ ਜੀ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਮ ਦੇਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਧਨੀ ਸਨ।

ਆਪ ਨੇ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪ ਦਿਲੀ ਤੋਂ ਛਪਣ ਵਾਲੀ ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਨਾਮ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਰਹੇ। ਆਪ ਨੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਹਾਸਕਾਰ ਡਾ: ਵਾਸੂਦੇਵ ਸ਼ਰਨ ਅਗਰਵਾਲ ਨਾਲ ਬਨਾਰਸ ਵਿਖੇ ਹਿੰਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼ ਲਈ 4 ਸਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਆਪ ਨੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ, ਪਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਜੈਨ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ।

ਆਪ ਦੀਆਂ ਹੁਣ ਤਕ 12 ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 200 ਲੇਖ ਜੈਨ ਧਰਮ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਆਪ ਇਕ ਮਹਾਨ ਕਵਿ ਹਨ। ਆਪ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਭਕਤਾਂਮਰ ਸਤੋਤਰ ਦਾ ਕਵਿਤਾ ਅਨੁਵਾਦ ਜੈਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਘਰ ਘਰ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਜੈਨ ਆਗਮ ਸ਼੍ਰੀ ਉੱਤਰਾਧਿਐਨ ਸੂਤਰ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਥਾਨਾਂਗ ਸੂਤਰ, ਅੰਤਕ੍ਰਿਤਾਂਗ ਸੂਤਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਨ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਪ੍ਰਵਰਤਕ ਸ਼੍ਰੀ ਫੂਲ ਚੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਤਾ। ਆਪ ਆਤਮ ਰਸ਼ਮੀ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਵਿਜੈਨੰਦ ਅਤੇ ਉਸ਼ਾ ਕਿਰਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਨ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿਸਾ ਵਟਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੇਖਕਾਂ ਨਾਲ ਆਪ ਨੇ 25ਵੀਂ ਮਹਾਵੀਰ ਨਿਰਵਾਨ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸੰਯੋਜਿਕਾ ਸਮਿਤਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਚਾਵਲਾ ਐਡਵੋਕੇਟ

ਆਪ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨਿਵਾਸੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਵਕੀਲ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸਬਕ ਅਚਾਰੀਆ ਸ੍ਰੀ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ। ਆਪ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਜੈਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਪਦਾ ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ “ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ” ਜੀਵਨ ਚਾਰਿਤਰ ਹੈ। ਜਿਸਦੇ ਕਈ ਐਡੀਸ਼ਨ ਨਿਕਲ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਇਕੋ ਇਕ ਜੀਵਨ ਚਾਰਿਤਰ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰ ਤੇ ਨੈਤਿਕ ਜੀਵਨ ਸੰਬੰਧੀ ਕਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਜੈਨ

ਆਪ ਅੰਬਾਲਾ ਨਿਵਾਸੀ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਸੰਬੰਧੀ ਬਨਾਰਸ ਹਿੰਦੂ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਪੀ.-ਐਚ. ਡੀ. ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਜੈਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਛਪ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪ ਦਾ ਕੰਮ ਵਰਨਣ ਯੋਗ ਹੈ। 25ਵੀਂ ਮਹਾਵੀਰ ਨਿਰਵਾਨ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਿਤਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਪ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਅਜ ਕਲ ਸਾਧੂ ਸਾਧਵੀਆਂ ਆਪ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਡਾ: ਸ਼ਕਤੀ ਧਰ ਜੀ ਸ਼ਰਮਾ

ਜੈਨ ਜਿਉਤਸ ਦੇ ਮਾਹਰ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿਧ ਡਾਕਟਰ ਸ਼ਕਤੀ ਧਰ ਸ਼ਰਮਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਾਜ ਜਿਉਤਸੀ, ਪੰਡਤ ਮੁਕੰਦ ਵੱਲਭ ਦੇ ਸਪੁਤਰ, ਕਰਾਲੀ ਪੰਚਾਂਗ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਅਨੇਕ ਜਿਉਤਸ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਰਚਿਤਾ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ 3 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜੈਨ ਜਿਉਤਸ, ਗਣਿਤ ਤੇ ਪੀ.-ਐਚ. ਡੀ. ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਗਪਤੀ ਜੇਹੇ ਅੱਖੇ ਜੈਨ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਟੀਕਾ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਆਪ ਅਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ। ਜੈਨ ਜਿਉਤਸ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਲੇਖ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਛਪੇ ਹਨ।

ਕਵਿ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੇਰੂ ਰਾਮ

ਆਪ ਮਹਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕਵਿ ਸਨ। ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਉਘੇ ਜਾਣਕਾਰ ਸਨ। ਆਪ ਦਾ ਇਕ ਭਜਨ ਤਾਂ ਹਰ ਸੰਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਜੋ ਆਪ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਥ ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਸਤੁਤੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ। ਆਪ ਅਚਾਰੀਆ ਮੌਤੀ ਲਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਏ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ।

ਡਾ: ਸੱਜਨ ਸਿੰਘ ਲਿਸ਼ਕ

ਆਪ ਜ਼ਿਲਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਾਂਜਲਾ ਨਿਵਾਸੀ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਡਾ: ਸ਼ਕਤੀ ਧਰ ਸ਼ਰਮਾ ਤੋਂ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਜੋਤਸ਼ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਐਮ. ਐਸ. ਸੀ. ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਤੇ ਬੰਗਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸਿਖੀਆਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਆਪ ਨੂੰ ਪੀ.-ਐਚ. ਡੀ. ਦੀ ਪ੍ਰੋਰਣਾ ਜੈਨ ਮੁਨੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਰਿਸ਼ੀ ਤੋਂ ਮਿਲੀ। ਆਪ ਨੇ ਜੈਨ ਐਸਟਰਮਨੀ ਨਾਂ ਦਾ ਥੀਸਸ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਦਿਆਲੈਂ ਤੋਂ ਪੀ.-ਐਚ. ਡੀ. ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਦਾ ਅਨੇਕਾਂ ਜੈਨ ਸਾਧੂਆਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਚਾਰੀਆ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਲਸੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਤਾ ਗਿਆਨ ਮਤੀ ਜੀ, ਜਿਨ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਕਾ ਸਾਧਵੀ ਰਤਨ ਸ਼੍ਰੀ ਸਵਰਨ ਕਾਂਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਧਵੀ ਮਿਰਗਾਵਤੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹਨ।

ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ

ਅਪਣੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਫੇਰ ਵੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਤਿਲਕ ਧਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਪਾਦਕ ਆਤਮ ਰਸ਼ਮੀ ਵਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਇੰਨਾ ਲਿਖਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਜੈਨ ਏਕਤਾ ਪ੍ਰਤਿ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਨੁਵਾਦ, ਸੰਪਾਦਨ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਲਿਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰੋਰਣਾ ਭੰਡਾਰੀ ਪਦਮ ਚੰਦਰ ਜੀ, ਜਿਨ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਕਾ ਸਾਧਵੀ ਸਵਰਨ ਕਾਂਤਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਸ਼੍ਰੀ ਜੈ ਚੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਸ਼੍ਰੀ ਵਰਧਮਾਨ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਵਤ ਮੱਲ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਾਧਿਆਇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰ ਮੁਨੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲ ਮੁਨੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਆਦਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁਨੀਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਕ ਛੋਟੀਆਂ ਬੜੀਆਂ 16 ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਪੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਉੱਤਰਾਧਿਐਨ ਸੂਤਰ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ੁਹਰਤ ਮਿਲੀ ਹੈ। 25ਵੀਂ ਮਹਾਵੀਰ ਨਿਰਵਾਨ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ, ਜੈਨ ਚੇਅਰ ਦੇ ਅਸੀਂ ਸੰਸਥਾਪਕ ਵਜੋਂ ਜਾਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਨਿਰਵਾਨ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮੇਂ ਜੈਨ ਏਕਤਾ ਲਈ ਚੰਗਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲਿਆ।

(ਦੇਸ਼ ਭਗਤ)

ਸੇਠ ਹੁਕਮ ਚੰਦ ਜੈਨ

ਸੇਠ ਹੁਕਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਮਹਾਨ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਨੇਤਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਹਾਂਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਜੈਨ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਯੋਗ ਸਿਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਫੇਰ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮ ਕਾਜ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਏ।

ਆਪ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਆਖਰੀ ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਜ਼ਫ਼ਰ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਆਪ ਨੇ 1857 ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਸਭ ਕੁਝ ਭਾਰਤ ਲਈ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਇਹ ਲੜਾਈ ਹਾਰ ਗਏ। ਲਾਲਾ ਹੁਕਮ ਚੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪ ਦੀ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ। ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਖਤ ਮਿਲੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਾਂਸੀ ਵਿਖੇ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਤਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਜੁਣ ਦਾਸ ਸੇਠੀ

ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਜੁਣ ਦਾਸ ਸੇਠੀ ਦਾ ਜਨਮ 9 ਸਿਤੰਬਰ 1880 ਨੂੰ ਅਜਮੇਰ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਮਹਾਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਦੇਸ਼ਭਗਤ ਸਨ। ਆਪ ਨੇ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ। 1919 ਦੇ ਰੌਲਟ ਐਕਟ ਵਿਰੁਧ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹਿਸਾ ਲਿਆ। ਆਪ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਗਿਰਦ ਦੇਸ਼ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਹੋਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਤੀ ਚੰਦ ਜੈਨ ਦਾ ਨਾਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਅਨੇਕ ਜੈਨ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਅਤੇ ਜੈਨ ਅਖਬਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ। ਅਜਮੇਰ ਵਿਖੇ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਖ਼ੁਦ ਆਪ ਨੂੰ ਮਿਲਨ ਆਏ। 1917 ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਜੈਨ ਵਰਧਮਾਨ ਵਿਦਿਆਲੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿਤੀ। ਆਪ ਨੇ ਅਪਣਾ ਆਖਰੀ ਸਮਾਂ ਅਰਬੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ। 22 ਦਿਸੰਬਰ 1941 ਨੂੰ ਆਪ ਦਾ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹਿਸਾਰ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਨੇ ਅਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਹੋਸ਼ਿਆਰ ਪੁਰ ਵਿਚ ਇਕ ਜੈਨ ਪਰਿਵਾਰ ਮਹਿਮੀ ਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਮਹਿਮੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਿੰਦੇ ਸਨ। 1857 ਦੇ ਗਦਰ ਵਿਚ ਡੂੰਘਾ ਹਿਸਾ ਲੈਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਖਾਨਦਾਨੀ ਪਿੰਡ, ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਤੇ ਬੇਹਦ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਜੈਨ

ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਜੈਨ ਦਾ ਜਨਮ 13 ਮਾਰਚ ਸੰ: 1952 ਨੂੰ ਸੁਨਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਦੇਸ਼ਭਗਤ ਘਰਾਨੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਦਾ ਸਬੰਧ ਪ੍ਰਜਾਮੰਡਲ ਨਾਲ ਸੀ ਜੋ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਰਜਵਾੜਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਈ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਸੁਨਾਮ ਵਿਖੇ ਆਪ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਹਵੇਲੀਆਂ ਨਿਲਾਮ ਕਰਵਾ ਦਿਤੀਆਂ, ਪਰ ਆਪ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਦੀਆਂ ਨੀਲਾਮ ਹਵੇਲੀਆਂ ਸੁਨਾਮ ਵਿਚ ਮਲਕਾਨ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਆਪ ਦਾ ਸੰਪਰਕ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਕਈ ਵਾਰ ਜੇਲ ਗਏ। ਆਪ ਮਹਾਨ ਤਿਆਗੀ ਸਨ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਪੇਪਸੂ ਮਨਿਸਟਰੀ ਸਮੇਂ ਆਪ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਆਪ ਦਾ ਸਵਰਗਵਾਸ 16 ਦਿਸੰਬਰ 1980 ਨੂੰ ਬਠਿੰਡੇ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ।

ਸ਼੍ਰੀ ਟੇਕ ਚੰਦ ਜੈਨ

ਸਿਆਲਕੋਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਜੈਨ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਟੇਕ ਚੰਦ ਜੈਨ ਦਾ ਅਪਣਾ ਸਥਾਨ ਸੀ। ਆਪ ਦੇ ਬਾਬਾਂ, ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਖੁਦ ਆਪ ਸਿਆਲਕੋਟ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਨ। ਆਪ ਦੇ ਵਾਰ ਜੇਲ ਗਏ। 1909 ਅਤੇ 1928 ਦੀਆਂ ਜੈਨ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਅਸਹਿਯੋਗ ਅੰਦੋਲਨ ਦਵਾਰਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਹੱਲੀ ਜਲਾਈ। ਆਪ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਫੇਰ ਜੇਲ ਗਏ ਜਿਥੇ ਆਪ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਖ ਨ ਅਬਦੁਲਗਫਾਰ ਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਜੇਲ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਗੋਲ ਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਫੇਲ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਗਾਂਧੀ ਜੀ 1921 ਵਿਚ ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਿਖੇ ਆਪ ਦੇ ਘਰ ਪਧਾਰੇ ਸਨ। ਸੰਨ 1935 ਵਿਚ ਆਪ ਦੀ ਸੇਹਤ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਪ ਦਾ ਸਵਰਗਵਾਸ ਮੇਰਠ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ।

ਲਾਲਾ ਅਮਰ ਚੰਦ ਜੈਨ

ਆਪ ਦਾ ਜੀਵਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਰਿਆਸਤੀ ਪ੍ਰਜਾਮੰਡਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਹਿਸਾ ਪਾਇਆ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਮਾਲੇਰ ਕੋਟਲਾ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਮਾਲੇਰ ਕੋਟਲਾ ਜੈਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਆਪ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਜੇਲ ਗਏ। ਆਪ ਨੇ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਆਪ ਅਜ ਕਲ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਵਿਖੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।